

NOVA DOBA

Studijska knjižnica

Ljubljana

Naročnina: Za Jugoslavijo: mesečno 7 Din, letno 84 Din.
Za inozemstvo: letno 240 Din.
Posamezna številka 1 Din.

Izhaja
v torek, četrtek in soboto.

Redakcija in uprava: Strossmayerjeva ulica 1, prtlj.
Tel. 65.—Rač. p.-č. zavoda 10.666.
Oglasil'po stalnem ceniku.

Več luči!

Dolgo, zelo dolgo je čakal profesor Matko Segher v Zagrebu, da je začel izdajati prepotrebni tednik »Novo svetlo«. Prva številka, ki smo jo dobili v roke, je zanimiva. Zanimiv je program, po katerem hoče idealist delati, da bi osušil del močvirja, v katerem gazimo že tako globoko, da komaj še gagamo. Prof. Segher piše v uvodnem članku:

»Vsi prijatelji naroda, vsi človekoljubi v našem narodu in vsi, ki znajo ceniti občo narodno prosveto, že dalje časa z žalostjo opažajo, kako je naš narod v prosvetnem oziru še vedno na nizki stopnji. Naša inteligenca troši vse duševne in telesne sile večinoma za nevedne reči, od katerih nima koristi ne ona ne narod.

Politiki so se doslej med seboj glodali in so si dokazovali, da so »lopovi«, »pokvarjeni možje«, »zločinci« itd. Narod so držali v večnem razburjenju in so mu jemali s tem čas razmišljati o tem, kar je največ vredno, o prosveti.

Šole naše so postale take, da so večji del samo tvornice za fabriciranje javnih nameščenec. O etičnem, prosvetnem momentu se slabo razmišlja v naših srednjih šolah. Tam se večji del vodijo samo statistični podatki o uspehih mehničnega besednega učenja posameznih lekcij. Zato pa je naša mladina, kadar »dovrši« srednjo šolo, večji del duševno in telesno zakrnela, brez močnih karakterjev, brez velikega poleta in brez življenskih temeljev.

Cerkev, ki bi morala biti razsadnica čiste etike, troši vso energijo svojih službenih zvaničnikov na večno, vedno isto dogmatično dokazovanje, s čemer nič ne koristi obči narodni prosveti.

Na stotine tisočev naroda gubi velik del časa svojega življenja za razne sporte, po večini nogomet, in s tem zahaja v stran od pravega smisla sporta. Narodna energija in narodni denar se troši za to svrhu zastonj. Ker precenjujejo ta sport, zanemarjajo naše mlade sile popolnoma drugo prosvetno zanimanje.

Alkohol se je v našem narodu tako ukoreninil, da morete danes videti na tisoče ljudi, ki so vsako nedeljo in

vsak praznik pijani. Svatje morajo biti gotovo vsi pijani. Godovni in rojstni dan nista proslavljena, če slavjenec ni pijan. Pijani ljudje pa ne morejo biti pametni in značajni.

Na vsakem koraku morete čuti vsak dan, koliko ljudi kolne in psuje na najpriprostejši način. Psujejo in kolnejo pa ravno to, kar bi jim moralo biti najbolj sveto.

Človek psuje in kolne Boga, ki ga je ustvaril, psuje in kolne mater, ki ga je rodila, psuje »Kristuša«, psuje svetnike itd. To je znak neprosvetljenosti, znamenje divjaštva.

Nepismenosti je v našem narodu še veliko. (V Sloveniji zna od 100 ljudi le 86 pisati in brati. — Red.) Polovica našega naroda (na Hrvatskem — Red.) ne zna čitati in pisati, a s tem je olajšano širjenje raznih družabnih zel in vsled tega se mnogo težje širi prosveta v narodu.

Tako bi mogli zapored navajati dokaze neprosvetljenosti velikega dela našega naroda. Nastaja vprašanje, če je kako zdravilo za to. In če je, kje je in kdo ga da narodu?

Politiki nimajo za to ne časa ne volje. Državna oblast troši na politično delovanje čas in denar in ne utegne brigati se vztrajno za narodno prosveto.

Šole so dokazale, da ostaja narod vkljub vsem tisočem zavodov neprosvetljen.

Država, šola in cerkev, ti trije močni činitelji ne delajo tega, kar bi mogli delati in opraviti.

Takoj v drugem članku se je lotil profesor Segher žurnalistike. On pravi: »Naše novinstvo z malimi izjemami je polnilo cele strani s podatki o raznih škandalih, pikanterijah, o žogometu, o skakanju kobil, o političnih manevrih in o kdo ve čem še.

Naloga novinstva pa je veliko večja in važnejša nego kažejo naši časniki.

Prosveti je naše novinstvo posvetilo tu in tam od časa do časa po kako vrsto, kakor da je prosveta brez vrednosti.

Čast pa nekim izjemam, tem bolj, ker je zanemarjanje prosvete v našem novinstvu često bilo žalostno.«

Dva jubileja na Slomu.

(125-letnica Slomškovega rojstva in 20-letnica čuvarstva Sloma.)

V četrtek, dne 26. novembra poteče 125 let kar se je rodil naš duševni velikan Slomšek. Njegovo vsestransko uspešno delovanje v prid slovenskega naroda je res občudovanja vredno. Njegove knjige so bogat zaklad najlepših in najkoristnejših naukov, a njegove pesmi čez vse mične. Ni nastopal le kot duhovnik in nadpastir, ampak je bil tudi izvrsten pedagog, vesten učitelj in vsestranski svetovalec svojemu narodu, ki ga je ljubil iz dna svoje duše. Bil je zelo velikopotezen, za one čase naravnost napreden, neboječ, naraven in vesel, kakor je naš narod sam.

Domača hiša nedvomno zelo upli-va na otroke bodisi v dobrem, bodisi v slabem smislu. Da je bilo tudi pri Slomšku v dobrem smislu tako, nam dokazuje on sam in vsa njegova imenitna dela. Kako tudi ne? Na obširnem gospodarstvu svojega skrbnega in delavnega očeta je imel priliko opazovati, kako mora človek pridno in racionalno obdelovati svojo zemljo, da mu bode donajala tem večji dobiček. Krasna narava okoli doma in v bližnji okolici je tudi zelo blagodejno uplivala na dovzetno dušo mladega dečka.

Posebna sreča za nadebudnega Slomškega je bil njegov šolski vzgo-

jitelj, tedanji ponkovski kaplan Pražnikar, ki se je z vso vnemo zavzel za njega vzgojo. Slomškova bistroum-
nost, pridnost in vztrajnost so bile izvanredne. Vzgojenemu viru tega še v dobrih gmotnih razmerah se je čudovito naglo širila dovzetnost duha. Njegove vzvišene misli so ga usposobile za plodovitega pisatelja in mičnega pesnika.

Dom je torej v obilni meri pripomogel k duševni veličini našega Slomškega. Vsled te svoje važnosti je vreden, da še nadalje ohrani svoj zgodovinski pomen in da se ga ob tej priliki nekoliko spomnimo. Še s posebnim ozirom na to, ker ni ostal samo kakršen je bil: Hiša s spominsko ploščo. Slomškov dom je namreč napredoval sporedno s kulturo. Vsled tega ne stoji danes kot nem spomenik, da je bil tam rojen škof Slomšek, ampak kakor zgovoren glasnik, kakor živ vzgled in kot nekakšna šola v vzpodbudo posebno mladini.

Zadnji Slomšek na Slomu je bil škofov nečak Anton, ki je leta 1905. prodal to posestvo nekemu Nemcu. Po zaslugi celjskega odvetnika g. dr. Josipa Karlovškega se je ta kupčija razdrila in Nemcu je bila izplačana odškodnina. S tem činom je dr. Karlovšek podrl Nemcem, oziroma Südmarki precejšen steber mostu k Adriji, kajti Nemci so bili namenjeni naseliti na Slom nemško kolonijo in postaviti

Politika.

p Poslanec dr. Pivko za naše gospodarske interese. Narodni posl. dr. Pivko je dne 19. nov. interpeliral ministra za poljedelstvo in vode zaradi izplačila podpore kreditnim zadrugam, ki so bile svoj čas včlanjene pri graškem Verbandu in se nahajajo v težavah zaradi svojih naložb v inozemstvu. V svrhu sanacije teh zavodov, večinoma rafajznovk, je bilo dovoljenih v zadnjih dvanajstih 500.000 Din kot prvi obrok, toda da znesek do danes ni bil nakazan. Drugo vprašanje je dr. Pivko poslal istega dne prometnemu ministru zaradi nove naredbe M. C. br. 51197 od 5. okt. 1925, ki otežuje lesno trgovino v Sloveniji, ker obsega prestroge določbe za plačevanje ležarine. Ako dospe blago danes na kolodvor, lastniku blaga se pa dostavi avizo šele čez 2 dni po pošti, se mu za vso dobo preko 6 ur zaračuna ležarska taksa — brez krivde lastnika blaga. Lesni trgovci v dravski dolini so morali mnogo blaga spustiti po Dravi, ki bi inace šlo po železnici. Tako ima železnica na prometu ogromno škodo, na drugi strani se pa otežuje gospodarske razmere in naši sošedje imajo zopet povod za kritiziranje naših prometnih razmer.

p Radič v Ljubljani. Prosvetni minister Stjepan Radič je imel v nedeljo v ljubljanskem Narodnem domu važen političen govor. Zborovanja se je udeležilo približno 1000 oseb. Bistvo njegovega govora je tvorila razlaga sporazuma med radikali in hrvatsko seljačko stranko ter politične posledice tega sporazuma. Govoril je tudi o zunanji politiki in izjavil, da je več naših zastopnikov v inozemstvu povdarjalo, da se je po sporazumu položaj naše diplomacije utrdil in da smatrajo našega poslanika v Parizu za zastopnika veselile. Posebno zanimiv je bil del Radičevega govora o stališču napram Italiji. Opozarjal je italijansko diplomacijo, da nastopi, če ne preneha s svojimi avanturami, proti njej tudi Češkoslovaška, Poljska, Rumunija in Turčija. Če bo fašistovska vlada skušala razširiti svoje meje, se bodo dvignile proti njej stotine milijonov. Mi cenimo italijanski narod, a ne črnosrajčnikov. Glede notranje politike je izjavil, da

je potrebna revizija ustave. Toda revizija naj bi se ne vršila v nervoznosti in razburjenju, ampak na podlagi pozivne politike. Vlada sporazuma je dovolj močna, da izpremeni ustavo. Ob koncu govora se je pečal s kulturnimi razmerami Slovenije. Povdaril je, da Slovenija nima analfabetov, da so Slovenci najbolj izobraženi in najpridnejši narod ter da so izborni organizatorji na kulturnem in gospodarskem polju. Svoj govor je zaključil, spominjajoč se Slovanov v Italiji in z izjavo, da se bo Slovenija zopet združila z pomočjo Zveze narodov. Prisotni so živahno poskali in zborovanje je minilo brez incidentov. Le v trenutku, ko je Radič odhajal iz Narodnega doma, mu je priredila skupina pristašev SLS demonstracijo z običajnimi vzkliki.

p Duhovnik na Radičevem shodu. V nedeljo popoldne je imel Radič zborovanje v Veliki Loki pri Novem mestu. Navzočih je bilo okoli 300 kmetov. Radič je govoril poldrugo uro. V bistvenem je ponovil to, kar je govoril na ljubljanskem zborovanju. Za njim je govoril Pucelj, nato pa je povzel besedo župnik Josip Oblak od Sv. Lovrenca. Župnik se je s svojim govorom posebno bavil z razmerjem med posameznimi političnimi strankami. Dejal je, da v verskih rečeh pristoja odločitev edinole cerkvi, v političnih zadevah pa imajo katoličani popolno svobodo. Tudi slovenska duhovščina bo podpirala stremljenja onih strank, ki delujejo za blagor stanje slovenskega kmeta. Po zborovanju se je Stj. Radič s spremstvom odpeljal v Karlovac in odtam v Zagreb. Takoj zvečer je nadaljeval potovanje v Beograd.

p Vsemogočni fašizem. Tainišтво italijanskega Orijehta javlja, da je veliki mojster italijanskega prostožidarstva odvetnik Domizio Dorrighiani z ozirom na sprejem zakonskega načrta glede tajnih udruženj v parlamentu izdal odredbo: Vse prostožidarske lože, ki so bile podrejene italijanskemu velikemu Orijehtu, so razpuščene in njihovo delovanje je ukinjeno. Italijanski veliki Orijeht bo uravnal svoje delo v smislu določb zakona glede tajnih udruženj. Lože se na novo ustanovijo ter se bodo pri tem upoštevale določbe imenovanega zakona. — Kakor v Firenzi. Milanu in Jakinu so tudi v

tam tovarno za izdelavo glinenih izdelkov. V svoji mladi in narodni navdušenosti, v svojem velikem idealu se je zavezal dr. Karlovšek, da se proda Slom v narodne roke. To pa se mu ni posrečilo, ker ni bilo dovolj razumevanja za to grudo med tedanjimi odločilnimi narodnimi činitelji. Zvest Slomšku dani besedi je sam kupil to posestvo z namenom, da ga kako proda in da se ohrani vsaj dom s pomočjo merodajnih činiteljev za kako hiralnico ali vsaj hišo za uboge. Toda tudi ta akcija se mu ni posrečila, marveč mu je ostalo posestvo v veliko breme. To posestvo ga je zelo oviralo v poklicu in poleg tega ni imel niti potrebnih sredstev za plačilo dogovorjene kupnine, kamo-li še za popravila takrat tako vsestransko zanemarjenega posestva.

Toda njegov narodni ideal je presegal skrb. S pomočjo svoje zveste družice je ta dom po preteku 20 let ne samo poplačal, ampak tudi tako popravil in preuredil, da je danes res vzor gospodarstev. Uredilo se je vzorno poljedelstvo z živinorejo in čebelarstvom ter so se nasadili sadovnjaki. Kultiviralo se je tudi mnogo prej neplodne zemlje ter ustanovila še k vsemu temu precejšnja industrija. Da so pri teh mnogih delih obilo zaslužili posebno domači revni sloji, je umevno. Bližnji in tudi daljni sosedi pa so imeli v novem gospodarju ne le v be-

sedi, ampak tudi v dejanjih vrlega narodnega prijatelja in dobrotnika. Tudi revna šolska mladina na Ponikvi se s spoštovanjem in z zadovoljstvom spominja svojega uspešnega dobrotnika.

Vse to pa je zelo važno s posebnim ozirom na to, da se toliko narodnjakov, posebno pa šol tako zanima za ta dom. Pri teh prilikah je možno posebno mladino osnovnih šol zainteresirati za vsestransko vzorno gospodarstvo. Ta dom je res v smislu intencij Slomškega samega v vsakem oziru nekakšna živa šola za mladino. Vsled tega prav toplo priporočam učiteljstvu, da jo o priliki šolskih izletov prav pridno uporabi.

Lastniku in čuvarju Sloma, ki se je vso dobo dvajsetletnega gospodarstva trudil in posvetil svoje moči gospodarskim vprašanjem, pa moramo biti hvaležni. S svojim pravilnim delovanjem je ohranil Slom na višini, kakor se spodobi za čast nepozabnega Slomškega.

Ob priliki 125-letnice rojstva našega velezaslužnega Slomškega se spomnimo vsaj nekoliko tudi jubileja dvajsetletnega neumornega dela dr. Karlovškega in njegove ljubeznive gospe na tem domu. — Slava spominu velikega Slomškega in čast čuvarju Sloma — dr. Karlovšku!

Ivan Burdjan.

Telefon štev. 75 in 76

Podružnica

Poštni ček. rač. 10.598

Ljubljanske kreditne banke v Celju

Delniška glavnica in rezerve
Din 60,000.000—

Centrala v Ljubljani

Delniška glavnica in rezerve
Din 60,000.000—

Agencija Logatec.

Ustanovljena leta 1900

Agencija Logatec.

Brežice, Črnomelj, Gorica, Kranj, Maribor, Metkovič, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, valut in dovoljuje vsakovrstne kredite.

Prodaja srečke državne razredne loterije.

Otvorja akreditive in izdaja kreditna pisma za tu- in inozemstvo.

PATRIA

Cognac Medicinal
Palace Creme Liquori, čisti vinski destilati najfinejše kakovosti.

Prodajalka

2 izvežbana v tobačni stroki, išče mesta. Ponudbe na upravo pod šifro »Marljiva«.

Kontorisfinja

z večletno prakso na Hrvatskem, večča knjigovodstva, perfektna v slovenščini, srbohrvaščini in nemščini ter slovensko in nemško stenografijo, brza strojepiska, išče službe v Celju. Cenj. ponudbe na upravo pod »Marljiva«.

Proda se različno pohištvo

in lepo presico za pleme. Kje, pove uprava.

„INKRA“

industrija kravrat
D. Cerlini & Comp.
Celje.

Velika izbira vseh vrst kravrat. Vedno novosti od najcenejših do 60 najfinejših kvalit. 48 Cene konkurenčne!

Brivnica

na KRALJA PETRA CESTI 27, CELJE, se priporoča. Dobra in snažna postrežba. Razen nedelje in sobote striženje samo 4 Din brivsko milo 5 Din prvovrstno 5 Din Sprejem tudi britve v krušenje. Lastnik: MATIJA BUKOVČAN.

Pozor!

Ako hočete izvedeti svojo bodočnost, se obrnite na znamenitega egiptovskega grafologa, kateri vam pove bodočnost. Važno za vse posle, kakor za zaljubljenca za ženitve itd. Hotel „Beli vol“, Celje.

Pozor, trgovci!

Ne zamudite si ogledati pri nas za bližajočo sezono:

Velikansko izbiro okrasov za božično drevo, lameta, zlata pena, čarobne sveče, svileni papir, krep papir, barvasti papir eno in dvostranski, zlati in srebrni papir.

Kasete in mape za darila.

Albumi za dopisnice in poezije.

Božične in novoletne razlednice.

Goričar & Leskovšek, Celje

veletrgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami.

9-1

Oglašujte!

Delaj, nabiraj in hrani!

Marljivost, treznost in varčnost, so predpogoji pravosti!

Popolnoma varno naložite denarne prihranke pri zadrugi

LASTNI DOM

stavb. in kreditni zadr. z om. zavezo v Gaberju pri Celju

Obrestuje hranilne vloge po 6%.
Večje stalne vloge po dogovoru najugodnejše.

Pri naložbi zneska po 20 Din se dobi nabiralnik na dom.

Jamstvo za vloge nad 1 milijon 250.000 Din.

Pisarna v Celju, Prešernova ulica št. 15.

Čas je denar!

Iz malega raste velikol

Mlado nadebudno življenje, moj preljubi brat, naš vnuk in nečak, gospod

Ernest Janič

je postal žrtev tragičnega slučaja ter danes dne 23. novembra 1925 v 24. letu starosti, po sprejetju poslednjega zakramenta, preminul.

V četrtek 26. novembra ob 1/3. uri popoldne ga spremimo od mrtvašnice mestnega pokopališča k večnemu počitku ob strani njegovih prerano umrlih starišev.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v petek 27. ob 8. uri v farni cerkvi sv. Daniela v Celju in v soboto 28. nov. v farni cerkvi v Žalcu.

V globoki žalosti obveščamo o tem vse sorodnike in znance.

V ŽALCU — CELJU, dne 23. novembra 1925:

Rudolf Janič, brat. Amalie Janič, stara mati.
Max in Oto Janič, strica. Ella in Margarit Schmorl, teti.

Zahvala.

Vsem onim, ki so nam v času dolgotrajne bolezni, posebno pa še ob priliki prerane smrti našega ljubljenega sina, ozir. brata

Franceta Zdolšek

kakorkoli skušali lajšati bol in nam nuditi tolažbo, izrekamo tem potem našo iskreno zahvalo.

Posebej pa se še zahvaljujemo častiti duhovščini za vodstvo spreveda, ravnateljstvu Kmetijske šole in nje gojencem ter šolskim tovarišem pokojnika za častno udeležbo in spremstvo, pevskemu zboru za ganljive žalostinke, vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za naklonjene vence in cvetje ter spremstvo na zadnji poti.

Naša iskrena hvala tudi g. dr. Svetini za njegovo zdravniško naklonjenost in ljubeznivost napram dragemu pokojniku v težki in dolgotrajni bolezni.

ŠT. JURIJ ob j. žel. — ANDERBURG, dne 23. nov. 1925.

Rodbina Zdolšek-Anderburška.

Pupilarnovaren in javnokoristen denarni zavod celjskega mesta

Mestna hranilnica celjska

Ustanovljena leta 1864. — Pod trajnim državnim nadzorstvom.

V lastni palači pri kolodvoru. Vsi hranilnični posli se izvršujejo najkulantneje, hitro in točno. Ugodno obrestovanje. Pojasnila in nasveti brezplačno.

Vrednost rezervnih zakladov nad Kron 25,000.000—.

Za hranilne vloge jamči mesto Celje s celim svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo.